

Kinnitatud Abja lasteaia direktori 24.11.2022 käskkirjaga nr 1-2/32

Kooskõlastused:

Pedagoogilise Nõukogu 24.11.2022 otsus nr 4.1

Hoolekogu 14.11.2022 otsus nr 3.1

ABJA LASTEAED ÕPPEKAVA

Abja-Paluoja 2022

Sisukord

1. ÜLDOSA	4
1.1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	4
1.1.1. ANDMED	4
1.1.2. ERIPÄRA.....	4
1.2. MISSIOON, VISIOON JA PÕHIVÄÄRTUSED.....	5
1.2.1. VISIOON	5
1.2.2. MISSIOON.....	5
1.2.3. PÕHIVÄÄRTUSED.....	5
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI	7
2.1. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID	7
2.2. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED	7
2.3. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse KORRALDUS.....	7
2.3.1. RÜHMAÕPETAJA KOOSTATAV JA/VÕI TÄIDETAV DOKUMENTATSIOON RÜHMAS.....	8
2.3.2. RÜHMA ÕPPE- JA TEgevuskAVA KOOSTAMINE.....	8
2.4. VALDKOND MINA JA KESKKOND	9
2.4.1. ÕPIOSKUSED ÕPPE - JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSED 1,5 - 3 AASTANE LAPS.....	9
2.4.2. ÕPIOSKUSED ÕPPE - JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSED 3 -4 AASTANE LAPS.....	10
2.4.3. ÕPIOSKUSED - ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 4 - 5 AASTANE LAPS	11
2.4.4. ÕPIOSKUSED ÕPPE - JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSED 5 -6 AASTANE LAPS.....	13
2.5. VALDKOND KEEL JA KÕNE	16
2.5.1. ÕPIOSKUSED ÕPPE - JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 1,5 - 3 AASTANE LAPS.....	16
2.5.2. ÕPIOSKUSED ÕPPE - JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 3 -4 AASTANE LAPS	16
2.5.3. ÕPIOSKUSED - ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 4 - 5 AASTANE LAPS	17
2.5.4. ÕPIOSKUSED - ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 5 - 6 AASTANE LAPS	17
2.6. VALDKOND EESTI KEEL KUI TEINE KEEL	18
2.6.1. LAPSE ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSED VALDKONNA LÄBIMISEL:	18
2.7. VALDKOND MATEMAATIKA.....	18
2.7.1. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 1,5 – 3 AASTANE LAPS.....	19
2.7.2. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 3 – 4 AASTANE LAPS.....	19
2.7.3. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 4 - 5 AASTANE LAPS.....	20
2.7.4. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 5 – 6 AASTANE LAPS.....	21
2.8. VALDKOND KUNST	22
2.8.1. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 1,5 – 2 AASTANE LAPS.....	22
2.8.2. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 2 - 3 AASTANE LAPS.....	22
2.8.3. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 3 – 4 AASTANE LAPS.....	22
2.8.4. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 4 – 5 AASTANE LAPS.....	23
2.8.5. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 5 – 6 AASTANE LAPS.....	24
2.8.6. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 6 - 7 AASTANE LAPS.....	24
2.9. VALDKOND MUUSIKA	24
2.9.1. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 1,5 – 3 AASTANE LAPS.....	25
2.9.2. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 3 – 4 AASTANE LAPS.....	25
2.9.3. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 4 – 5 AASTANE LAPS.....	25
2.9.4. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 5 – 6 AASTANE LAPS.....	25
2.9.5. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 6 – 7 AASTANE LAPS.....	26
2.10. VALDKOND LIHKUMINE	26
2.10.1. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 1,5 – 3 AASTANE LAPS	26
2.10.2. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 3 – 4 AASTANE LAPS	27
2.10.3. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 4 – 5 AASTANE LAPS	27
2.10.4. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 5 – 6 AASTANE LAPS	27
2.10.5. ÕPIOSKUSED – ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse TULEMUSEL 6 – 7 AASTANE LAPS.....	28
2.11. ÜLDOSKUSED	28
2.11.1. 2-3 AASTASTE LASTE ÜLDOSKUSTE ARENG	28
2.11.2. 3-4 AASTASTE LASTE ÜLDOSKUSTE ARENG	30
2.11.3. 4-5 AASTASTE LASTE ÜLDOSKUSTE ARENG	31
2.11.4. 5-6 AASTASTE LASTE ÜLDOSKUSTE ARENG	32
2.11.5. 6-7 AASTASTE LASTE ÜLDOSKUSTE ARENG	33

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS (PÄEVAKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED, ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMISE PERIOODI PIKKUS), SEALHULGAS SUVEPERIOODIL.....	36
3.1. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMISE PERIOODID	36
3.2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	36
3.3. RÜHMA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMINE	36
3.4. PÄEVAKAVA	37
4. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS.....	38
4.1. LASTE ARENGU HINDAMISE EESMÄRGID:.....	38
4.2. LASTE ARENGU HINDAMISE ÜLESANDED:	38
4.3. LASTE ARENGU HINDAMISE MEETODID:.....	38
4.4. LASTE ARENGU HINDAMISE ALUSDOKUMENDID:	38
4.4.1. ARENGUMAPP SISALDAB:	39
4.5. LASTE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORD:.....	39
4.5.1. LAPSE ARENGUHINDAMISE TÄHTAJALINE PLAAN.....	40
4.6. KOOLIVALMIDUSE HINDAMINE	40
4.6.1. KOOLI NOOREMALT	40
4.6.2. KOOLI ÕIGEL AJAL	41
4.6.3. KOOLIKOHUSTUSE TÄITMISE EDASILÜKKAMINE.....	41
5. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS.....	42
6. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS	44
7. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	45

1. ÜLDOSA

Abja lasteaia õppekava koostamisel on lähtunud:

- Koolieelse lasteasutuse seadusest;
- Koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast;
- Mulgi valla arengukavast, kultuurilistest – ja ajaloolistest traditsioonidest;
- Lasteaia eripärast ja õppekasvatuspõhimõtetest.

Lasteaia õppekavas on järgmised osad:

1. lasteasutuse liik ja eripära;
2. õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted,
3. õppe- ja kasvatustegevuse korraldus;
4. õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade eesmärgid, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
5. lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ja korraldus;
6. erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus;
7. lapsevanemaga koostöö põhimõtted ja korraldus;
8. õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Lasteaia õppekava on aluseks õpetajatele rühma aasta tegevuskava koostamisel, õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel, laste arengu jälgimisel ja hindamisel ning perede nõustamisel õppe- ja kasvatusküsimustes.

1.1.Lasteasutuse liik ja eripära

1.1.1. Andmed

Omandivorm:	Munitsipaalharidusasutus, Mulgi Vallavalitsuse hallatav allasutus
Aadress:	Aia tänav 24, Abja – Paluoja , Mulgi vald 69403, Viljandimaa
Registrikood:	75015870
E-posti aadress:	abjalasteaed@mulgivald.ee
Koduleht:	abjalapsed.eu
Asutamise aeg:	23. aprill 1973. a.
Rühmade arv:	5
Rühmade tüübid:	1 sõimerühm, 4 aiarühma
Rühmade nimed:	Mammud, Kastanid, Kábikesed, Pähklikesed ja Tõrukesed
Õppetöö keel:	eesti
Lahtiolekuaeg:	E-R 7.15 – 18.00
Koolitusluba:	nr 1988HTM - tähtajatu alates 06.12.2007
Rühmaruumide suurus	248 m ²
kokku:	
Õueala pindala:	6568 m ²

1.1.2. Eripära

Lasteaia taga on metsapark ja seal elavad oma looduslikus keskkonnas oravad, sellepärast on Abja Lasteaia sümboliks „Orav”.

Abja Lasteaia eripäradeks on looduslähedus ja Mulgimaa kultuuriline omapära. Lasteaed asub Mulgimaa pealinnas Abja-Paluoja, väga looduskaunis kohas, otse metsatuka ääres. Ümbritsev looduskeskkond toetab laste loodusharidust. Suurt rõhku pööratakse laste tervise edendamisele, loodushoiu ning ohutuse õpetamisele. Uue suunana oleme eesmärkidesse lisanud põhjalikuma Mulgimaa pärimuspärandi ja tavade edendamise, Mulgimaa pealinna ainsa lasteaiana omame suurt rolli piirkonna kultuuri hoidmisel ja edendamisel.

Traditsiooniks on kujunenud rahvakalendritähtpäevade tähistamine, ühistegevused laste ja lastevanematega ning Mulgi valla lasteaedadega. Suuremat rõhku hakkame pöörama Mulgimaa pärimuskultuurialaste eripärade lõimisele läbi õppetevuste, lisaks traditsiooniliste programmide (keelepesad, folklooripäevad, Mulgi pidu) rakendamisele.

Lasteaial on oma laul „Orav”, mille on loonud helilooja Uno Sikemäe.

Abja Lasteaia eripära väljendub järgmistes tegevussuundades:

- rakendatakse õuesõppemetoodikat;
 - praktilise looduse tundma õppimine;
 - õppekäikude korraldamine;
 - õuetundide läbiviimine;
 - keskkonnateadliku käitumise kujundamine
- rakendatakse „Kiusamisest vaba lasteaed“ (KIVA) metoodikat;
- rakendatakse „Tervist Edendava Lasteaia“ (TEL) praktikaid;
- rakendatakse „Ettevõtliku lasteaia“ põhimõtteid;
- tutvustatakse ja edendatakse mulgi kultuuri ja kodukoha pärimust.

1.2.Missioon, visioon ja põhiväärtused

1.2.1. Visioon

Abja Lasteaed on kvaliteetset alusharidust pakkuv lasteasutus, kes toetab koostöös koduga laste toimetulekut tänapäeva kiiresti arenevas ühiskonnas. Lasteaia ja kodu koostöö põhineb usaldusel ja austusel. Lasteaed on hea mainega usaldusväärne partner huvigruppidele laste arenguks vajalike tingimuste loomisel.

1.2.2. Missioon

Tagada koostöös huvigruppidega lapse ettevalmistus järgmiseks elu- ja haridusetapiks, toetada iga lapse individuaalsust ja turvalisust. Arendada lapsest füüsiliselt võimekas, emotsionaalselt terviklik, sotsiaalselt pädev ja vaimselt mitmekülgne kodanik.

Moto: „Me laseme lastel jääda lasteks!”

1.2.3. Põhiväärtused

Tolerantsus	Kohelda kõiki võrdsetena, aktsepteerida erisusi, mõista - mitte hukka mõista, olla solidaarne ja lugupidav kõigi suhtes, „näha südamega“
Lapsekesksus	laste õpetamisel ja arendamisel lähtume lapsepärase metoodika põhimõttest; arvestame tema isiksust, võimeid, arengupotentsiaali, eakohasust
Turvalisus	lapsed ja täiskasvanud viibivad vaimselt, füüsiliselt ja emotsionaalselt turvalises õhkkonnas, kus nad tunnevad end rõõmsate ja vajalikena
Tervis	tervislike eluviiside väärtustamine ja juurutamine igapäeva ellu; vigastuste ja haiguste ennetamine, tule- ja liiklusohutusõpe
Koostöö	vastastikusel lugupidamisel põhinev koostöö – laps, personal, lapsevanem, kogukond ja vallaasutused, rahulolu, usaldus, ühised eesmärgid, vastutuse jagamine
Professionaalsus	kompetentne ja motiveeritud personal tagab iga lapse individuaalse arengu ning lasteaias missiooni ja eesmärkide elluviimise
Uuendusmeelsus	edumeelne, paindlik, innovaatiline, arengule ja uuendustele avatud
Mitmekesisus	erinevatest projektidest osavõtt (Tervist Edendavad Lasteaiad, „Kiusamisest vaba lasteaed“, „Ettevõtlik Lasteaed“, Mulgi pärimuskultuur)
Järjepidevus, Traditsioonid	toimub süsteemne, järjepidev ja eesmärgistatud harjumuste kujundamine, kultuuripärandi, traditsioonide väärtustamine ja edasi kandmine

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

ÜLDEESMÄRK: lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös. Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse arenemist kehaliselt, vaimselt, sotsiaalselt ja emotsionaalset terviklikuks inimeseks.

- 1) Lapsel on kujunenud mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused ning esmased tööharjumused, tulevad toime igapäevatoimingutega;
- 2) Lapsel on kujunenud eetiline käitumine ja algatusvõime;
- 3) Laps suudab mängu käigus probleeme lahendada ja teeb koostööd;
- 4) Laps on loov, omab positiivset minapilti, julge oma ideede avamisel;
- 5) Laps hoolib ümbritsevast keskkonnast ning oskab teha valikuid;
- 6) Laps on kehaliselt aktiivne ja tal on kujunenud arusaam tervise hoidmise tähtsusest;
- 7) Lasteasutus koostöös perega on lapse arengu ja kasvatus toetajaks;
- 8) Lasteaia ja perekonna koostöö tulemusel on tagatud lapse sujuv üleminek kodust lasteaeda ja lasteaiast kooli.

2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

1. lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
2. lapse tervise hoidmine ja edendamine ning lapse liikumisvajaduse rahuldamine;
3. lapse loovuse toetamine;
4. mängu kaudu õppimine;
5. humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
6. lapse arengut ja sotsialiseerimist soodustava keskkonna loomine;
7. lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
8. üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
9. kodu ja lasteasutuse koostöö;
10. eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine;
11. infotehnoloogiliste vahendite rakendamine ja digihariduse edendamine.

2.3. Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Lasteaia õppe- ja kasvatuskorralduse aluseks on lasteasutuse õppekava, mis on lahutamatu seotud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga ning toetab lasteaia arengukava.

Lasteaia õppeaasta eesmärgid ja teemad valitakse ning kinnitatakse pedagoogilises nõukogus. Õppeaasta eesmärgid ja temaatika on fikseeritud lasteaia aasta tegevuskavas ning lähtuvalt sellest, koostavad õpetajad rühma aasta tegevuskava. Rühmade õppe- ja kasvatustegevused on vastavuses koolieelse lasteasutuse riikliku ja lasteaia õppekavaga, arvestades konkreetse rühma laste vanust, arengut ning muud eripära.

2.3.1. Rühmaõpetaja koostatav ja/või täidetav dokumentatsioon rühmas

Rühmaõpetaja koostab/täidab alljärgneva dokumentatsiooni:

- Rühma õppeaasta õppe- ja tegevuskava;
- rühma õppe- ja kasvatustöö e- päevik/perioodiplaan (Stuudiumis);
- laste kohalkäimise arvestus Stuudiumis ja rühmanimekiri paberil;
- laste arengu hindamise tabel sügisel ja kevadel/ koolivalmiduse kaart;
- kokkuvõtte arenguvestlusest;
- iseloomustus nõustamiskeskusele/ erispetsialistile (vajadusel);
- individuaalsuse kaart, arenduskava abivajavale lapsele (vajadusel);
- õppe(pool)aasta kokkuvõtte/ eneseanalüüs;
- vastutab lastevanemate koosolekute/vestlusringide protokollide olemasolu eest.

2.3.2. Rühma õppe- ja tegevuskava koostamine

Kõikide rühmade meeskonnad koostavad iga õppeaasta algul hiljemalt 15. septembriks, lähtuvalt rühma laste eripäradest, rühma aasta õppe- ja tegevuskava. Septembrikuu jooksul toimub rühmades laste arengu jälgimine ja kaardistamine ning vastavalt tulemustele viiakse lähtuvalt laste individuaalsetest iseärasustest ning huvidest sisse muudatused.

Aasta teema, üldeesmärkide, ürituste kava ja eelmise õppeaasta kokkuvõtte põhjal koostavad rühmaõpetajad oma rühma õppe- ja tegevuskava, milles on järgmised osad:

- rühma iseloomustus;
- päevakava;
- õppeaasta eesmärgid ja toetavad tegevused valdkondade ja üldoskuste kaudu;
- rühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (eesmärgid, põhimõtted);
- rühma kokkulepped;
- rühma üritused ja õppekäigud;
- laste arengu hindamise põhimõtted;
- arenguliste erivajadustega laste arengu toetamine – meetodid ja võtted lapse arengu toetamiseks;
- kasvukeskkonna kujundamine – rühmaruumi sisustus, võimalused mängimiseks ja õppimiseks, mänguvahendid ja nende kättesaadavus;
- koostöö lastevanematega;
- „Kiusamisest vaba lasteaed“ meetodika peamised suunitlused, eesmärgid, valdkonna sisu, õpioskused;
- Ettevõtliku lasteaia tegevused;
- perioodiplaanid;
- rühma poolaasta ja aasta analüüs.

Rühma aasta tegevuskava koostatakse arvutis ning koostamisel arvestavad õpetajad oma rühma laste arengutaseme, vanuse ning laste soovide ja huvidega. Teemade valikul toetatakse lähiümbrusele, looduslikule aastarütmile, rahvuslikele tähtpäevadele jm, mis aitavad lapsel elu ja ümbritsevat keskkonda tundma õppida, kujundada arusaamist maailmast ning toetuvad lapse kogemustele ja lapsevanema soovidele.

Tegevuskavas on esitatud temaatika ja valdkondade eesmärgid ning õpioskused.

Õpetajatel on õigus varieerida oma tegevuste liike sõltuvalt teemast, huvist, saadaolevast materjalist ja võimalustest.

Rühma tegevuskava on paindlik, st õpetajad võivad muuta planeeritud teemasid, tegevusi, üritusi jne vastavalt vajadusele ja ühiskonnast, keskkonnast tingitud muudatustele. Muudatused kajastatakse õppe- ja kasvatustegevuste päevikus ja õppeaasta kokkuvõttes.

Rühma tegevuskava tutvustatakse ja kooskõlastatakse lastevanematega sügisel lastevanemate koosolekul, kinnitatakse direktori käskkirjaga.

2.4. Vald kond Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna Mina ja keskkond sisu:

1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;

2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;

3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2.4.1. Õpioskused õppe - ja kasvatustegevuse tulemused 1,5 - 3 aastane laps

Sotsiaalne keskkond

- väljendab küsimisel enda äratundmist peeglis või fotol;
- ütleb küsimisel oma eesnime; reageerib oma nimele;
- ütleb küsimisel oma ea aastate arvuna või näitab seda sõrmedega;
- oskab öelda oma sugu (poiss/ tüdruk);
- eristab ja osutab, kes on naine/ tädi, mees/ onu, laps;
- nimetab küsimisel oma mängukaaslaseid, õpetajaid;
- nimetab küsimisel oma perekonna liikmed ning kodus olevaid loomi;
- matkib lihtsaid töövõtteid (nuku toitmine, auto rooli keeramine jne);
- matkib täiskasvanu tegevusi;
- paneb täiskasvanu eeskujul asjad omale kohale tagasi;
- lohutab vajadusel täiskasvanu eeskujul mängukaaslast (kallistab või teeb pai);

Mina ja tervis, terviseõpetus ja -kasvatus

- osutab küsimisel peale, kätele jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele;
- osutab ja nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, käterätik);
- nimetab ja osutab küsimisel erinevatele toiduainetele.

Looduskeskkond

- näitab loodusest ja pildilt erinevaid objekte (puu, lill, kivi vms);
- leiab ja nimetab tuntumaid elusolendeid (kass, koer, putukas, kärbes jm);
- teab ja nimetab ilmastikunähtuseid (vihm, lumi, jää, tuul, päikesepaiste, porilomp jm).

Tehiskeskkond, liikluskasvatus

- nimetab lähiümbruses mõningaid ehitisi (maja, lasteaed, pood jm);
- näitab hoonete osi (katus, aken, uks jm);
- nimetab ja osutab tänaval autodele, bussidele ning eriotstarbelistele masinatele;
- näitab tänaval ülekäigurada;
- paneb prügi prügikasti.

2.4.2. Õpioskused õppe - ja kasvatustegevuse tulemused 3 -4 aastane laps

Sotsiaalne keskkond

- Ütleb küsimise korral oma ees - ja perekonnanime.
- Vastab õigesti küsimusele kas ta on tüdruk või poiss
- Ütleb vastuseks vanuse küsimisel oma ea aastates või näitab seda sõrmedel.
- Nimetab pereliikmeid nt. ema, isa, õde, vend.
- Teab õdede ja vendade nimesid.
- Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.
- Oskab nimetada oma rühma nime.
- Suudab leida oma koha rühmas nt. kapp, voodi, istekoht, käterätik.
- Nimetab rühmas olevaid esemeid.
- Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste, õpetajate ja õpetaja abi nimed.
- Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi.
- Matkib lihtsamaid töövõtteid.
- Asetab töövahendid kokkulepitud kohta.
- Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel nt. ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriie kandmine jm
- Leiab Eesti lipp nähes erinevate värvide seast Eesti Lipu Värvid.
- Räägib oma sünnipäevast - kuidas tähistatakse.
- Nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.
- Teab mõistete hea ja paha tähendust.
- Meeldetuletamise korral tervitab jätab hüvasti, palub ja tänab.
- Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid.
- Oskab haiget saanud sõpra lohutada.
- Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused.
- Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja elektroonikat nt. kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jne.

Tervisekasvatus. Mina ja tervis

- Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.
- Peseb regulaarselt seebiga käsi.
- Kasutab iseseisvalt WC -d, vajadusel palub täiskasvanu abi.
- Teab hammaste hooldamise vahendeid.
- Harjab hambaid täiskasvanu abiga.
- Nimetab toiduaineid.
- Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud nt. nuga ja käärid.

Looduskeskkond

- Tunneb rõõmu looduses e. õues viibimisest.
- Oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud.
- Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema keha osi.
- Oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu.
- Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimese juures kodus.
- Oskab nimetada tuttavaid putukaid nt. lepatriinu sipelgas, mesilane.
- Eristab tuntumaid puu ja aedvilju välimuse ja nimetuse järgi.
- Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli.
- Oskab küsimise korral iseloomustada ööd ja päeva.
- Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi nt. talvel sajab lund, on külm või suvel saab ujuda, on soe.
- Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi nt. sajab lund, sajab vihma, päike paistab.
- Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks.
- Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.
- Leiab looduses prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta st. prügikast, prügikott, ämber.
- Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.

Tehiskeskkond, liikluskasvatus

- Teab valgusfoori ja tulede tähendust.
- Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee.
- Teab liiklusmärkide tähtsust. Need aitavad ohutult liigelda.
- Teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid.
- Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid st. kiiver on kohustuslik.
- Teab helkuri kasutamise vajalikkust.

2.4.3. Õpioskused - õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4 - 5 aastane laps

Sotsiaalne keskkond

- Teab oma ees- ja perekonnanime, vanust, sugu.
- Kirjeldab oma perekonda (ema, isa, õde, vend, vanavanemad), teab nende nimesid; kodu (maja, korter, talu).
- Kirjeldab pereliikmete koduseid toimetusi.
- Nimetab erinevaid kehaosi ja osutab neile.
- Teab nimetada erinevad meeled ja meeleelundid.
- Tutvub inimese lihtsama anatoomiaga (skelett, süda, nahk).
- Kirjeldab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste, objektide, maitsete omadusi.
- Oskab rääkida sellest, mis talle meeldib (lemmiktoit, tegevus jne).
- Palub ja tänab meeldetuletamisel, tervitab ja jätab hüvasti.

- Nimetab oma emotsioone (kurb, rõõmus).
- Teab oma kodukoha nime ning kirjeldab selle lähiümbrust.
- Nimetab riigi, kus ta elab ja oma rahvuse.
- Teab riigi tähtsamaid sümboleid.
- Nimetab rahvakalendri tähtpäevi (vastlad, mardipäev, kadripäev) ning nendega seotud tegevusi.
- Osaleb jõukohasel viisil täiskasvanu juhendamisel pühadega ja rahvakalendri tähtpäevadega seotud tegevustes.
- Kirjeldab tähtpäevi peres.
- Nimetab oma lasteaia nime.
- Teab lasteaia erinevaid ruume ja nende otstarvet.
- Teab lasteaia töötajaid ning nende ülesandeid.
- Teab erinevaid elukutseid ning nende juurde kuuluvaid töövahendeid.
- Arvestab eakaaslaste ja täiskasvanute tunnetega; lahendab konflikte sõnaliselt.
- Selgitab, miks on igapäevaste reeglite täitmine vajalik.
- Kirjeldab, mille poolest on inimesed erinevad.
- Näitab oma käitumisega, et hoolimata erinevustest (puudega inimesed, teisest rahvusest jne), tuleb kõikidesse inimestesse suhtuda sõbralikult.
- Julgeb küsida abi endale või sõbrale.
- Teab oma, võõra ja ühise tähendust.
- Järgib lihtsamaid lauakombeid.

Tervisekasvatus. Mina ja tervis

Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).

- Nimetab tuttavaid köögi- ja puuvilju, mida peaks iga päev sööma (toidupüramiid).
- Valmistab koos täiskasvanuga lihtsamaid toite.
- Tutvub erinevate maitsetega.
- Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek, rattasõit kiivrita, mängimine tänaval, ujumine ilma täiskasvanuta jne).
- Teab, et võõrastega ei tohi kaasa minna.
- Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).
- Teab, miks tekivad hambaaugu.
- Saab iseseisvalt hakkama käte pesu, juuste kammimise, nina nuuskamise ja WC-s käimisega.

Looduskeskkond

- Teab, mida vajavad taimed kasvamiseks.
- Eristab okaspuud lehtpuust.
- Nimetab levinumad okaspuud ja lehtpuud.
- Kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel.
- Nimetab lilleosi (vars, leht, õis).
- Nimetab tuttavaid aia ja metsalilli.
- Kirjeldab linnu välimust ning nimetab kehaosad.
- Nimetab tuntumaid kodulinde (koduhani, kana, kukk, part), rändlinnud (kuldnokk, toonekurg, pääsuke), paigalinnud (rasvatihane, leevike, varblane, vares).
- Teab, mis aastaajal lahkuvad ja saabuvad rändlinnud.

- Eristab ja mõistab üldmõisteid *metsloom, koduloom, lemmikloom* (kirjeldab nende välimust ja eluviise).
- Oskab nimetada ja kirjeldada koduloomi (lehm, siga, lammas, kits, hobune jne).
- Oskab nimetada ja kirjeldada tavalisemaid lemmikloomi (koer, kass, jänes, merisiga, papagoi jne).
- Oskab nimetada ja kirjeldada tavalisemaid metsloomi (karu, rebane, põder, hunt, metssiga, metskits, siil jne).
- Nimetab 2 -3 võõramaalooma.
- Nimetab 2 -3 külma maa looma.
- Nimetab 3 – 4 putukat- tunnused ja elupaik.
- Nimetab erinevaid marju, puu- ja köögivilju ning kirjeldab, kuidas neid kasutatakse.
- Nimetab mõnda söögi – ja mürgiseent.
- Nimetab aastaaegu ning oskab neid kirjeldada (tunnused).
- Nimetab ilmastikunähtuseid ja kirjeldab neid.
- Osaleb lihtsamates loodusvaatlustes lasteaia õuealal või lähipiirkonnas.
- Nimetab veekogusid (meri, järv, tiik, oja, jõgi).
- Mõistab üldmõistet kala.
- Kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele.
- Teab, et prügi tuleb sorteerida.
- Tutvub taaskasutamisega (kunstitegevused).
- Mõistab säästvat ja hoolivat eluviisi enda ümber (toast lahkudes kustuta tuli, ära lase veel kraanist voolata jne).
- Tunneb rõõmu looduses viibimisest – matkad, jalutuskäigud.

Tehiskeskond, liikluskasvatus

- Oskab nimetada kodumasinaid ning mida nendega tehakse.
- Teab turvavarustuse vajalikkust rattaga, rulaga sõites.
- Teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.
- Kirjeldab, kuidas kasutatakse turvavarustust (kiiver, helkur, turvavöö jne).
- Eristab mõisteid sõidutee ja kõnnitee.
- Täiskasvanu eeskujul ületab sõiduteed ohutult.
- Kirjeldab erinevaid sõidukeid – eriotstarbeliste sõidukite tähtsust ja ülesandeid.
- Teab valgusfoori tähendust – teab, kuidas teed ületatakse valgusfoori abil.
- Tunneb lihtsamaid liiklusmärke.
- Teab helkuri vajalikkust.
- Õpib ohte märkama ja teadvustama – kiikumine tooliga, mänguasjad põrandal, trepid, turnimine jne.
- Teab 112 ja selle vajalikkust.

2.4.4. Õpioskused õppe - ja kasvatustegevuse tulemused 5 -6 aastane laps

Sotsiaalne keskkond

- Tutvustab ja kirjeldab iseennast (ees- ja perekonnanimi, poiss või tüdruk, vanus, sünnipäev, rahvus). Teab, mis aastaajal on tal sünnipäev.
- Räägib oma perekonnast (ema, isa, õde, vend, vanavanemad); kodust (eramu, korter, talu; elukoht: asula, linn, tänav). Oskab nimetada oma koduvalla nime.
- Teab nimetada oma lasteaia ja rühma nime.
- Oskab nimetada erinevaid ameteid (nt politsei, arst, päästja, õpetaja, ehitaja, müüja, juuksur, kokk, õmbleja, kapten, sõdur, koristaja) ja kirjeldab nende töö sisu,

töövahendid, vastastikust suhet ja koostööd (nt. arst ja haige; müüja ja ostja; õpetaja ja laps).

- Selgitab tööl käimise vajalikkust. Mis on raha? Kust raha saab?
- Teab Eestis käibel olevat raha (euro, sent).
- Tunneb ära ja oskab nimetada erinevaid asutusi ja ehitisi kodukohas nt lasteaed, koolimaja, raamatukogu, spordihoone, tervisekeskus, vallamaja, kultuurimaja; Tartu linnas nt. teater, kino, muuseum, postkontor, kirik, teab nende vajalikkust. Oskab nimetada erinevaid ruume nendes (nt kabinet, ooteruum, saal).
- Oskab nimetada, millest ehitised, hooned on ehitatud (kivi, puit). Nimetab hoone osasid (nt uks, aken, sein, trepp, katus, korsten).
- Tunneb ära ja nimetab töömasinad (nt traktor, kopp, kraana, prügiauto, kombain) ja selgitab nende otstarvet.
- Teab ühistranspordi liike: buss, rong, tramm, lennuk, helikopter, laev ja kirjeldab nende liikumisviise: õhus, maal, vees.
- Teab oma rahvust ja keelt.
- Tunneb ära ja oskab nimetada Eesti Vabariigi tähtsamad sümbolid (Eesti lipp, riigivapp ja Eesti hümn).
- Teab nimetada ja tunneb ära Eesti rahvuslinnu - suitsupääsuke, rahvuslille - rukkilill, rahvuskala - räim, rahvuslooma - hunt).
- Teab Eesti Vabariigi presidendi nime.
- Teab, mis on Eesti rahvuspäev (24. veebruar – iseseisvuspäev, Eesti Vabariigi aastapäev) ja riigipühad (jõulud, uusaasta, suur reede) ja kirjeldab nendega seonduvaid tegevusi, kombeid.
- Teab rahvakalendri tähtpäevi ning kirjeldab nendega seonduvaid tegevusi.
- Osaleb täiskasvanu juhendamisel pühadega ja rahvakalendri tähtpäevadega seotud tegevustes (ruumide kaunistamine, esinemine).
- Oskab nimetada teisi riike (rahvuseid) ja keeli ning teab nende kultuuritraditsioone.

Tervisekasvatus. Mina ja tervis

- Tunneb ja oskab nimetada erinevaid kehaosasid pea, kael, kere (köht, selg), ülajäsemed (õlavars, küünarvars ja käsi-käed), alajäsemed (jalg - jalad); näo osad (kulm - kulmud, juuksed, silm-silmad, nina, suu, huul, lõug, põsk - põsed, kõrv-kõrvad ja oskab kirjeldada nende funktsioone.
- Teab inimese lihtsamat anatoomiat (nt skelett ehk luustik, süda, kops, veri, söögitoru, nahk) ja nende ülesandeid.
- Teab nimetada erinevad meeled ja meelelundid (nägemine - silmad, kuulmine - kõrvad, haistmine - nina, maitsmine - keel, kompimine - nahk) .
- Kirjeldab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi.
- Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (toitumine, liikumine, riietumine, uni, puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).
- Eristab ja teab üldmõisteid puuvili, köögivilja, teravili.
- Oskab nimetada ja eristab erinevaid:
 - puuvilju (viljapuud ja nende viljad) - nt õunapuu (õun), pirnipuu (pirn), ploomipuu (ploom), kirsipuu (kirss)
 - troopilisi vilju - nt banaan, apelsin, mandariin, sidrun, kiivi, virsik, arbuus, melon, viinamari, ananass.
 - köögivilju - nt kartul, kapsas, porgand, kaalikas, redis, sibul, küüslauk, tomat, paprika, kõrvits, rabarber, kurk, hernes, uba.
 - aedmarju - nt vaarikas, maasikas, mustsõstar, punane sõstar.
 - metsmarju - nt mustikas, jõhvikas, metsmaasikas, metsvaarikas.

- piimatooteid - nt piim, hapukoor, kohupiim, jogurt, vahukoor, jäätis, keefir).
- teraviljatooteid - nt jahu, makaronid, leib, sai, puder.
- Teab toidupüramiidi: selgitab toidusoovitusi: mida süüa vähem (limonaadid, mahlajoogid, magusad ja soolased näksid, kohukesed) ja mida rohkem (köögiljad, erinevad puuviljad, marjad, kala, muna, liha).
- Kirjeldab erinevate söökide ja jookide maitseid (nt magus, hapu, soolane, kibe, mõru).
- Valmistab koos täiskasvanuga lihtsamaid toite (nt. pannkoogid, erinevad salatid, smuutid, võileivad, erinevad küpsetised). Oskab nimetada nende koostisosasid.
- Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).
- Teab ja oskab kirjeldada hambaarsti elukutset ning vajalikkust.
- Teab hammaste hooldamise vahendeid (nt hambahari, hambapasta, hambaniit, hambatikud, hambavahehari).
- Teab, kes on bakterid (ehk mikroobid ehk pisikud), mida bakterid suus teevad ja millest nad energiat saavad. Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud).
- Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel ja järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus (nt hambakella meisterdamine, mänguhammaste harjamine, munakarbist hammaste puhastamine, klotsihamba vahede niidiga puhastamine).
- Õpib ohte märkama ja teadvustama ning ohuolukorda vältima
 - kukkumine - nt kiikumine tooliga, hüppamine mööbliesemetel (nt. voodil), ronimine puu otsas, sõit jalgrattaga, koristamata mänguasjad põrandal, trepid, ronimisredelid, ronimine aknalaudadele, kummardumine üle millegi ääre (nt mänguväljakul, rõdul), mängimine(liumäed, kiigud)
 - põletus - nt kuum triikraud, kuum vesi, tuletikud, põlev küünel, lõkkekoht.
 - lämbumine - söömise ajal ringi jooksmine, rääkimine; kilekotid, patareid.
 - mürgistus - ravimid, keemilised ained, tundmatud taimed ja marjad.
 - loomade ja putukate hammustused - koerahammustused, ussid, putukad (mesilased, herilased), puugid.
 - vigastused teravate esemetega - kahvel, nuga, purunevad nõud, teravad pulgad, teravate nurkadega lauad, tööriistad; jääpurikad.
 - veekogude õnnetused - vette kukkumine, uppumisoht- nii suvel ujudes, üksi veekogu äärde minnes, läbi jää vajudes; tiigid, paadisõit.
- Teab ja oskab nimetada suitsuandurit, tulekustutit, selgitab, mis on nende otstarvet.
- Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukorras (tulekahju, liiklusõnnetus, metsa eksimine).
- Nimetab hädaabinumbri 112 ja teab selle vajalikkust. Harjutab hädaabinumbri 112 kasutamist

Looduskeskkond

- Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest.
- Matkab koos õpetajaga looduses.
- Käitub looduses loodushoidlikult ning järgib koostegutsemise reegleid.
- Märkab, kuulab ja tunneb ära erinevaid loodushääli (linnu- ja loomahääled, helid ümbritsevast keskkonnast).
- Teeb lihtsamaid loodusvaatlusi lasteaia õuealal või lähipiirkonnas erinevatel aastaegadel, jälgib aastaegade vaheldumisega seotud muutusi.
- Märkab ja kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud loodusele.

Tehiskeskkond, liikluskasvatust

- Oskab liigelda koos täiskasvanuga lasteaia ümbruses ja Abja-Paluoja linnas. Selgitab ja järgib jalakäija ohutu liiklemise põhimõtteid:
 - kõnnitee, kui sõidutee ääres puudub kõnnitee, tuleb liikuda vasakul pool tee ääres (autodele vastu).
 - sõiduteed tuleb ületada selleks ettenähtud kohtades: ülekäigurajal, ülekäigukohas või ristmikul.
 - alati enne teele astumist peab veenduma, et autojuhid on sind märganud, seisma jäänud ja sõidutee ületamine on ohutu. kindlasti ei tohi joosta sõiduteele. ○ tee ületamisel ei tohi tegeleda kõrvaliste tegevustega!
 - pimedal ajal ja hämaras peab kindlasti kasutama helkurit.
- Selgitab liiklusmärkide tähtsust ja teab lasteaia ümbruses olevate liiklusmärkide „Bussipeatus“, „Õueala“, „Ülekäigurada“ tähendusi.
- Kirjeldab liiklemisohtusid erinevates ilmastikuoludes (nt vihm, tuisk, jää, ere päike, tolm jne) lasteaia ümbruses.
- Käitub ühissõidukis viisakalt (võimaluse korral istub; kinnitab turvavöö, on vaikselt), oskab ühissõidukist väljuda (ei jookse sõiduki eest ega tagant).

2.5. Valdkond Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2.5.1. Õpioskused õppe - ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5 - 3 aastane laps

- hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna
- mõistab ja täidab lühikesi korraldusi tuttavas situatsioonis, vastab täiskasvanu küsimustele, korraldustele 1-2- sõnaliste vastustega
- vastab täiskasvanu suhtlemisalgatusele mingi tegevuse, hääliitsuse või sõnaga
- vastab täiskasvanu küsimustele, korraldustele 1-2- sõnaliste vastustega
- nimetab tegevusi pildil;
- oskab kasutada peamisi viisakusväljendeid (palun, aitäh);
- kordab ja matkib järele lihtsamaid sõrmemänge/ liisusalme

2.5.2. Õpioskused õppe - ja kasvatustegevuse tulemusel 3 -4 aastane laps

- kuulab ette lugemist ja jutustab teksti täiskasvanu suunavate küsimuste abil.
- Jutustab pildi alusel.
- Vastab lihtsatele *kuidas* küsimustele

- Kasutab nimisõnu, mis väljendavad kujutavaid objekte, nähtusi. Räägib mida esemetega tehakse.
- Mõistab ja kasutab lihtsamaid üld - ja liiginimetusi nt. loomad, linnud, putukad riided, söök jne.
- Loeb peast kuni 1 -2 realist liisusalmi või luuletust.

2.5.3. Õpioskused - õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4 - 5 aastane laps

- Kuulab ettelugemist, olles hiljem vestluses aktiivne.
- Algatab ise aktiivselt suhtlust – jagab oma muljeid, kogemusi, esitab küsimusi.
- Jutustab möödunud sündmustest 3 -4 lausega.
- Oskab rääkida viisakalt, ootab oma järjekorda.
- Kasutab kõnes üldmõisteid, omadus – ja tegusõnu.
- Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust vastavalt suhtluseesmärgile (teatamine, küsimine, palve).
- Kirjeldab pildiseerial kujutatud sündmusi.
- Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.
- Kasutab kõnes õigesti enamikke käändevorme.
- Loeb peast liisusalme ja luuletusi.
- Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur – suurem – kõige suurem).
- Kasutab kõnes -nud ja -tud kesksõnu (söödud – söönud).
- Kasutab kõnes tingivat kõneviisi (mängisin, mängiksin).
- Tunneb mõningaid trükitähti.
- Sooritab kirja eelharjutusi.
- Teab oma eesnimes olevaid tähti ning oskab neid kirjutada.
- Kasutab kõnes vastandsõnu (lühike – pikk, suur – väike, raske – kerge).
- Mõistab ja kasutab kõnes nii üld – kui ka liiginimetusi (kuusk, kask – puud; tuvi, vares – linnud).
- Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid.
- Häälib 1 - 2 silbilisi sulghäälikuteta ja häälikuühenditeta sõnu.
- Osaleb lavastusmängudes.

2.5.4. Õpioskused - õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5 - 6 aastane laps

- Kuulab ettelugemist ja jutustab kuuldud teksti alusel, vastab miks ja milleks küsimustele selgitustega.
- Jutustab pildi alusel, vastab miks ja milleks küsimustele selgitustega.
- Mõistab suulisi küsimusi ning vastab nendele; kasutab lühivastuseid ning terviklauseid.
- Kasutab kõnes iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval, igav) ja võrdlusastmeid (nt suur-suurem-kõige suurem).
- Kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda.
- Tunneb enamikke trükitähti.
- Häälib sõnu häälikhaaval täiskasvanu abiga.
- Oskab öelda, mis häälikuga sõna algab või lõpeb või kas sõnas on nimetatud häälik.
- Sooritab kirja eelharjutusi.
- Kirjutab enamikke joonistähti. Oskab kirjutada oma eesnime.
- Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.
- Leiab vastandsõna/vastandsõnade paarid: (nt kuum-külm, lühike-pikk, suur-väike, raske-kerge, paks-peenike)

2.6. Vald kond Eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna eesti keel kui teine keel sisu:

- 1) kuulamine,
- 2) kõnelemine,
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (ümbritsevad esemed jm);
- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- rõhutatakse õige kõne mudelite kasutamist ning osutatakse vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

2.6.1. Lapse õppe- ja kasvatustegevuse tulemused valdkonna läbimisel:

- mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- saab aru korraldustest ja toimib vastavalt;
- saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimi, tuntud inimesi, sümbolikat;
- julgeb suhelda.

2.7. Vald kond Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;

- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2.7.1. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5 – 3 aastane laps

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine

- Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vm) järgi hulgaks;
- Leiab erinevate esemete hulgast palju ja üks;
- Loendab asju kolme piires ning vastab küsimustele mitu on?

Suurused ja mõõtmine

- Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur-väike)

Geomeetrilised kujundid

- Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel;
- Kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu.

Orienteerumine ajas

- Vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.

Orienteerumine ruumis

- Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal-all, kõrval, ees-taga.

2.7.2. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3 – 4 aastane laps

Hulgad, loendamine, võrdlemine.

- Rühmitab esemeid ühe etteantud tunnuse järgi, näiteks värvus, kuju, suurus.
- Moodustab ühise tunnusega esemete paari.
- Võrdleb hulki *sama palju, ühepalju e. võrdselt, rohkem, vähem.*
- Teab mõisteid *väike, suurem, veel suurem.*
- Teab mõisteid *suurem kui, väiksem kui.*
- Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem/väiksem), pikkuse (pikem/lühem), laiuse (laiem/kitsam), kõrguse (kõrgem/madalam), paksuse (paksem/peenem) järgi ning kasutab õpitud suurusmõisteid.
- Kasutab raskuste määramisel mõisteid *kerge, raske.*
- Teab mõistete *sisse, peale* tähendust.
- Määrab esemete asukoha enda suhtes (ülal, all, ees, taga).
- Eristab mõisteid *kiiresti, aeglaselt.*
- Suudab pildil või ruumis meelde jätta 3-5 eset.

Arvud, arvutamine.

- Teab mõisteid *üks ja palju*
- Loendab esemeid 5 piires:
- paigutades esemed loendamisel ükshaaval teise kohta osutades samaaegselt esemele (sõrmega)
- Tunneb numbrimärke 1,2,3
- Moodustab uue suuruse ühe lisamise teel.

Orienteerumine ajas.

- Tunneb lihtsamaid ajamõisteid (hommik, päev, õhtu, öö) ja oskab küsimuse korral iseloomustada ööd (on pime, magatakse) ja päeva (on valge, mängitakse).

Geomeetrilised kujundid.

- Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest.
- joonistab näidise järgi ruudu, kolmnurga ringi
- Laob kujunditest pilte ja mustreid, järgib mustririda.

2.7.3. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4 - 5 aastane laps

Hulgad, loendamine, arvud, arvutamine

- Rühmitab esemeid hulkadesse kahe erineva tunnuse alusel (kuju, värvus, suurus).
- Leiab hulgale ühise nimetuse.
- Võtab vastavalt esitatud arvule õige koguse esemeid.
- Teab mõistet *paar*.
- Kasutab esemete arvu võrdlemisel mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*.
- Leiab sarnasusi ja erinevusi.
- Loendab arve 10ni, tunneb arvude rida 7ni.
- Teab järgarve *esimene, teine, kolmas*.
- Leiab hulgale numbrilise/arvulise vaste, kasutab numbrikaarti.
- Mõistab, et esemete loendamisel erinevas järjekorras nende arv ei muutu.
- Märkab ja leiab valesid seoseid ja detaile.
- Numbrimärgi kirjutamise eelharjutused – kirjutab üksikuid numbreid.

Suurused ja mõõtmised

- Kasutab suuruse – ja raskusmõisteid (suur/suurem, väike/väiksem, pikk/pikem, lühike/lühem, raske/kerge) ja võrdleb ümbritsevaid esemeid raskuse, kõrguse, paksuse, suuruse alusel.
- Järjestab 3 eset pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.
- Määrab kolme eseme järjestuse (väike – suurem – veel suurem, lai – kitsam – veel kitsam).
- Leiab erineva suurusega esemete hulgast 2 ühesuurust kujundit.
- Mõistab, et nt laste sammud on erineva suurusega.
- Mõõdab täiskasvanuga esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga.

Geomeetrilised kujundid

- Tunneb ja nimetab geomeetrilisi kujundeid (ruut, ring, kolmnurk).
- Kirjeldab kujundite sarnasusi ja erinevusi ning leiab sarnaseid kujundeid ümbritsevast.
- Tutvub ristküliku ja ovaaliga.
- Tunneb ja loob mustreid.

Orienteerumine ajas

Mõistab ajalist järgnevust, kasutab selle määramisel mõisteid *enne, pärast*.

- Nimetab aastaaegu ning neile iseloomulikke tunnuseid.
- Tutvub/teab nädalapäevi.
- Nimetab päeva osi (hommik, lõuna, õhtu) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel (hommik, lõuna, õhtu, öö).

Orienteerumine ruumis

- Määrab enda ja esemete asukoha teiste asjade suhtes: *ees, taga, üleval, all, keskel*.
- Määrab ja kasutab vasakut ja paremat poolt.
- Määrab eseme asukoha oma keha suhtes (vasak/parem käsi või jalg).

2.7.4. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5 – 6 aastane laps

Hulgad, loendamine, arvud, arvutamine

- Moodustab ette öeldud arvu järgi hulga(d).
- Jaotab terviku osadeks (rühmitab) ja võrdleb neid etteantud tunnuse alusel.
- Võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt.
- Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu.
- Teab arvuderida 1–12, tunneb numbrimärke ning õpib neid kirjutama.
- Määrab arvu asukohta arvude reas (1- 12). Oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.
- Sooritab numbrite kirjutamise eelharjutusi.
- Sooritab õpetaja juhtimisel lihtsamaid tekstülesandeid, liidab ja lahutab 5 piires.

Suurused ja mõõtmised

- Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (nt samm, pulk, nööp vms).
- Eristab enamkasutatavaid mõõtühikuid (meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.

Geomeetrilised kujundid

- Märkab mustri rütmi ja jätkab mustri moodustamist.
- Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kirjeldab neid kujundeid

Orienteerumine ajas

- Teab nädalapäevi ja nimetab õiges järjekorras.
- Tunneb lihtsamaid ajamõisteid (hommik, päev, õhtu, öö ning eile, täna, homme) ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;

Orienteerumine ruumis

- Määrab esemete asukohta asenditunnuse alusel (ülal - all, ees - taga, sees - väljas, paremal - vasakul).
- Orienteerub paberil - üleval, all, keskel, ääres.
- Määrab vasakut ja paremat poolt.

2.8.Valdkond Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna Kunst sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2.8.1. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5 – 2 aastane laps

- kritseldab juhendamisel pliiatsi ja kriidiga paberile;
- juhendamisel kannab värvi värvise pintsliga paberile;
- juhendamisel veeretab, mudib voolimismaterjali;
- asetab detailid liimiga kaetud aluspaberile;
- kritseldab juhendamisel kriidiga asfaldile.

2.8.2. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 2 - 3 aastane laps

- joonistab vaid selleks ettenähtud kohta;
- hoiab meelde tuletamisel paberit kinni;
- hoiab rasvakriiti, pliiatsit pöidla ja sõrmega;
- juhendamisel katab aluspinna värviga;
- tõmbab pintsliga erineva suurusega jooni, teeb täppe (ümarale siluutile nägu);
- jätab värviga kaetud paberile jäljendeid svammiga ja templiga;
- juhendamisel annab kritseldustele tuttavate inimeste, esemete ja nähtuste nimed;
- kannab liimi detailile ning asetab selle aluspaberile;
- juhendamisel muljub, rullib, näpistab ja teeb sõrme või pulgaga jäljendeid voolimismaterjali;
- kortsutab pehmet paberit ja rebib sellest tükke;
- kritseldab juhendamisel maapinnale, asfaldile, liivale, lumele ka väljaspool kunstitegevust.

2.8.3. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3 – 4 aastane laps

- kujutab natuurist inspireeritud asju/objekte isikupäraste sümbolitega;

- loob lihtsamaid vorme, joonistab ümarvorme, tõmbab erineva suuna ja pikkusega jooni;
- juhendamisel oskab kasutada erinevaid trükitehnikaid;
- juhendamisel kasutab kattevärve kogu pinna katmiseks;
- jutustab suunavate küsimuste abil mida ta on oma töös kujutanud ja annab tööle hinnangu;
- leiab ümbritsevast tuttavaid jooni ja vorme;
- teab põhivärve;
- suudab leida ümbritsevast juhendamise toel sinise, kollase, punase ja rohelise värvi;
- teostab ettenäitamisel töövõtteid joonistamisel, maalimisel, voolimisel, kleepimisel; joonistab äratuntavalt elusolendit, maja, loomafiguuri;
- oskab kasutada eakohaseid töövahendeid;
- kasutab pinna katmisel värviga erinevaid töövõtteid: edasi- tagasi, ringikujuliselt, värvimine pintsliga otsa ja küljega;
- tõmbab näidise järgi vertikaal-, horisontaal- ja diagonaaljoone, kujundab lihtsamaid mustreid;
- joonistab puuduvad kehaosad;
- õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjali;
- voolib kera silindriks ja vastupidi, tükeldab ja liidab voolimismaterjali, kasutab voolimispulka;
- kasutab liimipintslit ja lappi ning lisaks liimipulka;
- suunamisel proovib hoida pliiatsit/pintslit õigesti käes;
- murrab/voldib/ rebib paberit;
- harjutab kääridega lõikamist.

2.8.4. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4 – 5 aastane laps

- on tutvunud erinevate vahendite, tehnikate ja materjalidega ja suudab joonistada muusika järgi;
- selgitusel oskab kasutada töös pintsliga erinevaid osi (otsa, külge) ja teab, kuidas tekitada erinevaid pintslijäljendeid; võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu; lisab objektidele väikesi osi (silmad, suu);
- kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega;
- vaatleb ja kujutab nähtut; põhjendab, miks töö, pilt meeldib; jutustab suunamise abil, mida on kujutanud oma töödel; loetleb, milliseid materjale on kasutanud oma töö valmimisel;
- teab ja kasutab erinevaid värvuseid; teab täiendvärvusi (ka roosat, lillat, oranži ja beeži);
- märkab erinevaid värvivarjundeid: hele- tume; tunneb halli värvust;
- joonistab ja maalib äratuntavalt inimest, puud, maja, linde, loomi;
- maalib ja joonistab kaarjaid jooni;
- värvib piirjoont ületamata;
- voolib väiksemate detailidega esemeid ja esemete gruppe;
- püüab viimistleda voolitud eseme: silub, kaunistab väikeste detailidega, kujundab mustri;
- lõikab kääridega ribasid, tunneb ohutu töötamise võtteid;
- rebib paberist tükke, ribasid, kaarjaid servi;
- tutvub õpetaja juhendamisel voltimistehnikatega;
- kasutab käelistes tegevustes jääk- või looduslikku materjali (sammal, käbid, pappkarbid jne);

- kasutab materjali säästlikult;
- oskab kasutada liimipulka.

2.8.5. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5 – 6 aastane laps

- püsib töös valitud teemas, seda isikupäraselt tõlgendades;
- võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning oskab neid kasutada oma töös;
- joonistab tuttavaid esemeid ümbritsevast ning loob pilte fantaasia järgi;
- valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid;
- kasutab varem õpitud tehnilisi oskusi oma töö teostamisel; juhendamisel segab omavahel põhivärve: peseb ja kuivatab pintsli enne järgmise värvi kasutamist; pintsliga liigub paberil vabalt;
- vaatleb ja kujutab äratuntavalt inimesi, loomi, ehitisi, masinaid, loodust;
- kujutab objekte vastavuses aastaajaga, arvestab proportsioone;
- kujutab objekte natuuri järgi (lilled, mänguasjad);
- voolib inimest, looma, lindu, sh liikumises;
- rebib ümmargusi vorme;
- lõikab mööda sirgjoont;
- lõikab paberit ümardades,
- lõikab sümmeetrilisi vorme;
- teeb iseseisvalt valmis kleebetöö – lõikab või rebib ja siis kleebib;
- tunneb lihtsamaid voltimisvõtteid.

2.8.6. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 - 7 aastane laps

- leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu, keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks ning kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu;
- vaatleb ja kujutab natuuri järgi; kujutab äratuntavalt inimesi, loomi, linde ja muid objekte;
- käsitseb õigesti töövahendeid;
- mõistab perspektiivi põhimõtet – lähedalasuv objekt paistab suurem, kaugelasuv objekt väiksem;
- tunneb, oskab ise segada ja kasutab erinevaid värvusi;
- voolib detailirohkeid, keeruka kujuga esemeid; viimistleb töö;
- tunneb lihtsamaid rahvuslikke mustreid;
- tegeleb meelsasti kunstitegevusega.

2.9. Valdkond Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2.9.1. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5 – 3 aastane laps

- tunneb rõõmu kuulatavast laulust, muusikapalast; reageerib emotsionaalselt vastavalt muusikale;
- püüab õpetajaga kaasa laulda üksikuid sõnu või silpe laulust;
- suudab tähelepanelikult kuulata laulu õpetaja esituses;
- oskab kasutada koos õpetajaga lihtsaid rütmipille laulu või muusika saateks;
- sooritab koos õpetajaga lihtsaid tantsuliigutusi (kiikumine jalalt jalale, kükitamine, käte peitmine, lehvitamine);

2.9.2. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3 – 4 aastane laps

- laulab rühmas koos teistega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule;
- suudab keskendunult kuulata laulu või muusikapala;
- eristab õpitud pille ja teab neid nimetuse järgi (kastanjett, tamburiin);
- mängib eakohaseid rütmipille;
- liigub vastavalt muusika iseloomule (aeglane, kiire, kõrge, madal);
- tantsib nii ringis, kui paarilisega, kasutades eakohaseid tantsuelemente (kandastak, rõhksamm); osaleb solistina ringmängudes.

2.9.3. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4 – 5 aastane laps

- laulab väljahingamisel loomuliku häälega, esitab laule rühmaga ühes tempos;
- laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule nii teistega koos kui ka üksi;
- kuulab muusikapala huviga, tunneb ära tuttavaid meloodiaid, tunnetab eelmängu;
- eristab laulu ja pillimängu, samuti hääli loodusest;
- eristab mõningaid rahva- ja lastepille; teab lihtsamaid pille nimetuse järgi (kastanjett ja triangel);
- mängib eakohastel rütmipillidel ansambelis ja üksi;
- tunneb rütmisilpe TA, TI-TI, kasutab piltnoote;
- muudab liikumist vastavalt muusikaosade vaheldumisele;
- tantsides kasutab eakohaseid tantsuelemente (kand- varvasastak, rõhksamm, otsejalopp).

2.9.4. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5 – 6 aastane laps

- laulab ühtlases tempos, loomuliku häälega, ilmekalt, lähtudes meloodia ja teksti karakterist;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii üksi kui kogu rühmaga;
- tunneb ära lihtsamaid žanre, analüüsib kuulatud muusikapala;
- eristab laulu pillimängust, samuti tunneb ära õpitud laulu, kui seda esitatakse mõnel meloodiapillil, teab ka laulu pealkirja;

- eristab kõla ja tämbri järgi õpitud pille;
- mängib rütmi- ja meloodiapillidel lihtsamaid kaasmänge, korduvat rütmi või meloodialõiku, tunnetab pausi, eel- ja vahemängu;
- oskab mängida õpitud pillidel ansambelis; solistina;
- reageerib muusika tempo muutustele, muudab liikumissuunda muusika dünaamika järgi;
- liikumises kasutab eakohaseid tantsuelemente (külggalopp, hüpakamm).

2.9.5. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps

- laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

2.10. Valdkond Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna Liikumine sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:

2.10.1. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 1,5 – 3 aastane laps

- liigub õpetaja juhendamisel;
- sooritab põhiliikumisi;
- sooritab ettenäitamisel asendeid ja liigutusi;
- sooritab harjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega (spordi- ja loovvahendeid);
- säilitab tasakaalu jooksmisel;
- oskab palli viia ja tuua ettenähtud objektini, veeretada palli mõlema käega;
- matkib õpetajat harjutuste sooritamisel;
- püüab sooritada liikumisi üheaegselt;

- iigub entusiastlikult omas rütmis;
- teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühises tempos õpetaja ja kaaslastega;
- kõnnib üle takistuse;
- roomab koordineeritult käte- ja jalgade abiga.

2.10.2. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3 – 4 aastane laps

- teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos nii õpetaja kui kaaslastega;
- arvestab aktiivses tegevuses oma kaaslastega;
- säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii tasakaalu pingil, kui ka vähendatud pinnal;
- sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes;
- kõnnib, jookseb, hüpleb rütmiliselt muusika järgi; sooritab liigutusi erinevas tempos; sooritab õpetaja juhendamisel imiteerivaid liigutusi;
- säilitab staatilise tasakaalu paigal olles;
- sooritab harjutusi parema ja vasaku käega ning koos kätega;
- sooritab omaloomingulisi liigutusi; kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (spordi- ja loovvahendeid);
- saab aru mängu sisust;
- nimetab mõningaid spordialasid;
- mängib 2 – 3 reeglita liikumismänge;
- oskab hoida kohta kolonnis, ringis.

2.10.3. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4 – 5 aastane laps

- kontrollib oma liigutusi, koordinatsiooni ja tasakaalu;
- sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi;
- kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas;
- sooritab koordinatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi;
- kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes, sooritab staatilisi tasakaalu nõudvaid harjutusi;
- valitseb oma liigutusi nii ruumis kui maastikul; sooritab kiirust arendavaid harjutusi;
- sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt;
- matkib vabalt õpetaja poolt ettenähtud harjutusi;
- liigub vastavalt muusika tempole kas kiiremalt või aeglasemalt, jäljendab liikumisega erinevaid rütme;
- teeb harjutusi väikevahenditega;
- mängib kollektiivseid võistlummänge;
- nimetab erinevaid spordialasid.

2.10.4. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5 – 6 aastane laps

- keskendub konkreetseks tegevuseks, talub kaotust võistlummängudes;
- peab kinni mängureeglitest ning vastavalt kohale ja võimalustele ohutusreeglitest;
- sooritab põhiliikumisi vabalt;
- sooritab erinevaid tantsusamme;
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi nii sees kui väljas;
- säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu;
- kasutab harjutustes mõlemat kätt ja domineerivat kätt täpsust nõudvates harjutustes;

- kohandab liigutusi etteantud rütmiga;
- kasutab liikumisel spordi- ja loovvahendeid;
- mängib kollektiivseid võistlusmänge ühe või mitme vahendiga;
- peab kinni mängu reeglitest;
- nimetab erinevaid spordialasid ja oskab nimetada mõnda tuntud sportlast;
- mõistab hügieeninõuete olulisust;
- ronib varbseinal ja kaldpinnal.

2.10.5. Õpioskused – õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps

- keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest;
- sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel, erinevate vahendite käsitlemisel;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi, liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- kasutab erinevaid vahendeid vastavalt tegevuse iseloomule;
- mängib sportlike elementidega mänge (korvpall, jalgpall jm), peab kinni kokkulepitud mängureeglites

2.11. Üldoskused

Tunnetusoskused– oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse, st oskus juhtida taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Tunnetustegevuse all mõistetakse lapse üldise vaimse tegevuse, spetsiifiliste keeleliste võimete ja kogemuste koostoimet.

Õpioskused– lapse suutlikkus hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õppimisvõime tähendab lapse suutlikkust õppida uusi oskusi ja mõisteid, saada aru ümbruskonnas toimuvatest sündmustest, kasutada mälu sihipäraselt ja täpselt ning lahendada väiksemaid probleeme. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Mänguoskused– laps saab mängu kaudu kogemusi, elamusi ja uusi teadmisi, mõtleb mängides, harjutab oskusi ning lihvib ühiselu vilumusi. Ta proovib ja uurib mängus päris- maailma asju, arutleb ja hindab tegelikkust erinevate rollide kaudu ning saab tagasisidet tegevuse ja mõtlemise kohta teistelt mängus osalejatelt nende rollide kaudu.

Sotsiaalsed oskused– sotsiaalsete teadmiste ja oskuste ning väärtushinnanguliste hoiakute kujundamine on üks tähtsamaid kasvatusülesandeid. Laps õpib eristama endast lähtuvaid kogemusi ja reaktsioone teiste omadest ning mõistma, et inimestel võivad olla erinevad kogemused, tunded ja mõtted.

Enesekohased oskused – nende areng võimaldab lapsel eristada ja teadvustada oma võimeid, oskusi ja emotsioone ning juhtida oma käitumist.

2.11.1. 2-3 aastaste laste üldoskuste areng

Mänguoskused

- Kordab ja jälgendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus;
- rollimängus vestleb asjadest, mis aitavad sündmusi mõista ning arendavad mõtlemis- ja väljendusoskust;
- osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti; mängib lühikest aega üksi;
- mängib mõnda aega koos teistega (koosmäng) ja jälgib lihtsaid reegleid (lihtne reegl mäng); hakkab kujunema kujutlusmäng;
- uurimismängus kasutab üha mitmekesisemaid materjale;
- aitab täiskasvanul mänguasjad ja –vahendid oma kohale panna.

Tunnetus- ja õpioskused

- Leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu;
- plaanib osaliselt oma tegevust ja käitumist iseendale suunatud kõne vahendusel;
- keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
- on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- mõistab kõnet ilma toetavate vihjeteta;
- osaleb dialoogis;
- huvitub esemete vahelistest põhjuslikest seostest; mõistab küsimusi *miks?* ja *kuidas?* ning reageerib neile asjakohaselt;
- lahendab lihtsamaid ülesandeid mälu kujutluse abil;
- jälgib lihtsamaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
- oskab paremini kasutada taustateadmisi ja oma minevikukogemusi ning näha ette oma tegude tagajärgi (kui ma tassi ümber ajan, voolab piim maha);
- omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet;
- kasutab üha mitmekesisemaid materjale tänu paremale kehakontrollile ning silma ja käe koostööle;
- voldib paberit horisontaalselt ja vertikaalselt, kuna peenmotoorika on täpsem;
- uurimistegevustes õpib palju asjade värvuse (6 põhivärvi), kuju, suuruse ja tekstuuri kohta; oskab klassifitseerida asju ühe või mitme tajutava omaduse (suurus, vorm, värvus) või nimetuse (sööginõud, mänguasjad) järgi; oskab liigitada esemeid nende otstarbe järgi (nõud, millest süüakse); võrdluse alusel leiab esemetes ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid (võrdleb kahte objekti kaalu või mõõtmeid), kasutab info saamiseks keelt;
- ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik;
- omab ettekujutust arvamistest, saab aru mõistest kaks ja loendab mehaaniliselt 5-ni;
- huvitub terviku osadest, ka kõige väiksematest (kehaosad: ripsmed, küüned);
- tegutseb vahetult nii konkreetsete asjade kui ka neid kujutavate sümbolitega;
- hakkab mõistma pikemaid ajavahemikke – *päev*; teeb vahet mõistetel *täna* ja *homme*; mäletab eile tehtud asju, varem toimunud;
- kasutab oma teadmisi sarnastes situatsioonides ja kontekstis.

Sotsiaalsed oskused

- Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;

- võib karta tundmatuid ja uusi asju (lasteaeda üksi jäämine, pimedus, kiiresti liikuvad väikesed loomad);
- tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- enesekindlus on kõikuv; enesekindluse saavutamiseks vajab turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid;
- korra loomine – tajub, et reeglitele ja kindlale korrale toetumine aitab tal ümbruses orienteeruda ning turvaliselt hakkama saada;
- osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;
- loob sõprussidemeid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;
- algatab vestlusi eri partneritega erinevatel teemadel; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus;
- muutub hoolivamaks, seltskondlikumaks ja tundlikumaks; on teadlikum teiste inimeste tunnetest, püüab aidata ja lohutada kurba inimest;
- suudab rääkida oma tunnetest, vajadustest ja murest, oskab keelduda ning saab aru lihtsast huumorist, talle meeldib nalja teha;
- täidab igapäevaelu rutiini;
- järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid (tänamine, palumine, teretamine hüvasti jätmine) ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

Enesekohased oskused

- Osaliselt on kujunenud enesetunnetus (suhestab ennast ümbrusega, teab, kes ta on, tunneb oma tugevaid ja nõrku külgi, meeldimisi ja vastumeelsusi ning seda, kuidas teised inimesed temasse suhtuvad) ja eneseteadvus (kaitseb oma valdusi, personaalruumi);
- saab aru mõistetest *minu oma* ja *tema oma*; väljendab tugevaid emotsioone ja on ainult vahel nõus oma asju teistega jagama;
- saab hakkama eneseteenindamisega;
- on kujunenud tualetiharjumused;
- õpitu piires oskab vastata lihtsamatele enesekohastele küsimustele (ees- ja perekonnanimi, vanus, kas ta on poiss või tüdruk).

2.11.2. 3-4 aastaste laste üldoskuste areng

Mänguoskused

- Huvitub võistlummängudest ja tahab olla edukas;
- osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlummängudes ning loovtegevustes;
- jälgib täiskasvanute tegevust ja kopeerib seda, mida näeb – kodumängus erinevaid rollilahendusi; arvestab toimetustes tegevuste järgnevust;
- eelistab üht mängukaaslast rühmale;
- arvestab mängudes reegleid, mida juhib autoriteet.

Tunnetus- ja õpioskused

- Oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta, kuid autoriteetide toel;
- plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;

- hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on;
- saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;
- osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega;
- liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi; keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;
- saab aru arvumõistest; huvitub tähtedest;
- omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluse ja kõne kaudu;
- tegutsedes on püsivam, sihipärasem ja süsteemsem ning suudab osaliselt lähtuda seatud eesmärgist.

Sotsiaalsed oskused

- Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- seab endale mõningaid eesmärke ja täidab need;
- püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;
- arvestab reegleid tegevustes, mida juhib autoriteet;
- saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses;
- püüab täita olukorra reegleid;
- saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- huvitub võistlummängudest ja tahab olla edukas.

Enesekohased oskused

- Tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust;
- väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- meeldivad rituaalid ja rutiin;
- saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt, kasutab salvrätikut), tal on kujunenud tualetiharjumused;
- teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi.

2.11.3. 4-5 aastaste laste üldoskuste areng

Mänguoskused

- Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;
- toetub mängus kujutlusele, sest arenevad leiutus- ja kujutlusoskus;
- mängib keerukamaid ning pikemaid mänge;
- algatab ja hoiab üleval rollimängu rühmas;
- lülitub teiste algatatud rollimängu kiiremini, mängib kaaslastega ühismänge;
- eelistab sootüübilisi mänge;
- mängib mõningase abiga lihtsaid lauamänge.

Tunnetus- ja õpioskused

- Tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegevuskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;
- reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
- tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;
- keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui reaalseid esemeid ja objekte;
- räägib esemetes, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus; fantaseerib;
- keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit;
- oskab vaadelda ja märkab detaile, olulisi tunnuseid ning seoseid;
- eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistet kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest;
- on ettekujutus numbritest, tähtedest, sümbolitest;
- omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme;
- kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitselt lihtsamaid meeldejätmise viise.

Sotsiaalsed oskused

- Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- imiteerib täiskasvanute tegevusi ja rolle, kasutades oma sõnavara ja maneere;
- naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevusi;
- teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; järgib reeglite täitmist teiste poolt;
- kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt;
- oskab avalikus kohas käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.

Enesekohased oskused

- Hakkab rohkem huvituma elust väljaspool perekonda, kuigi vanemad ja kodu on talle endiselt väga tähtsad;
- omab oma suutlikkusest adekvaatsemat ettekujutust; on iseseisvam;
- suudab mõningal määral vastutada oma tegude eest;
- on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- paneb tõmbluku ilma abita kinni; riputab oma riided nagisse;
- peseb ise oma näo ja käed;
- peseb hambaid kui keegi juures on;
- vajadusel nuuskab nina;
- aitab katta lauda ja viib ise oma toidunõud laualt ära

2.11.4.5-6 aastaste laste üldoskuste areng

Mänguoskused

- Tunneb mängust rõõmu;
- eelistab omasoolisi mängukaaslasi ning suudab mõnda aega mängida väikeses rühmas, teha koostööd omal viisil;
- naudib võistlusmänge ja võitmist;
- järgib mängudes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt;
- algatab erinevaid mänge ja arendab nende sisu; täidab mängides erinevaid rolle;
- kasutab mängus loovalt erinevaid vahendeid;
- lahendab mängu käigus probleeme ja jõuab mängukaaslasega kokkuleppele;
- mängib lauamänge.

Tunnetus- ja õpioskused

- Plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärgid ning üritab alustatud tegevuse lõpetada;
- suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks;
- kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet;
- kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
- järgib ühistevustes reegleid ja suudab neid selgitada;
- kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
- osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes;
- saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest;
- kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras;
- kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

Sotsiaalsed oskused

- Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses;
- kujunevad esimesed sõprussidemed;
- teeb koostööd omal viisil;
- järgib tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt;
- järgib sotsiaalset rutiini.

Enesekohased oskused

- Seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia;
- orienteerub oma tegevuses tunnetusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;
- vajab sotsiaalset aktsepteerimist, talle läheb korda teiste arvamus, ta on enda pärast mures;
- enesehinnangu kasvades demonstreerib oma uusi oskusi;
- riietub ise ilma järelvalveta;
- püüab siduda kingapaelu;
- hoolitseb kõigi oma tualetivajaduste eest.

2.11.5. 6-7 aastaste laste üldoskuste areng

Mänguoskused

- Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- algatab mängu, valib vahendid hoiab heatahtlikke suhteid kaaslastega;
- järgib mängureegleid;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- kasutab oma tegevustes erinevaid mänguliike, täiustuvad loov- ja rollimängud;
- rikastab ise mängude temaatikat ja sisu.

Tunnetus- ja õpioskused

- Organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
- suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdavas rollis;
- toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdluses teistega;
- keskendub korrigeerimisele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks;
- seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valib tegutsemisstrateegiad;
- katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis;
- liigitab ja tajub esemeid ning sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
- loob uusi seoseid eeskujude, seletuse, kuulmise ja nägemise kaudu;
- kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist;
- kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi;
- huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;
- teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboleid, kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid 1-2 silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg);
- orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudses kui sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga;
- oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid; tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.

Sotsiaalsed oskused

- Mõistab teiste inimeste tundeid ning arvestab neid oma käitumises ja vestluses;
- suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusesse sallivalt;
- algatab tegevusi;
- tahab ja julgeb suhelda-huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise;

- loob sõprussuhteid;
- osaleb rühma reeglite kujundamisel, järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi;
- saab aru oma- võõras- ühine tähendusest;
- selgitab oma seisukohti;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui teiste puhul.

Enesekohased oskused

- Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- tegutseda iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest ning sõltub vähem oma vanematest;
- kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- algatab mängu ja tegevusi;
- teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt;
- talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib endasse tõmbuda;
- räägib oma kavatsustest, vastutab rohkem oma tegevuse eest;
- tahab kõigega hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes; otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnetele;
- seob kingapaelu;
- paneb ennast ise täiesti riidesse;
- katab suu käega kui köhib või aevastab;
- peseb hambaid ilma abita.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS (PÄEVAKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED, ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMISE PERIOODI PIKKUS), SEALHULGAS SUVEPERIOODIL

3.1.Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodid

Õppeaasta lasteaia algab 01.septembrist ja kestab 31.augustini ning koosneb järgmistest perioodidest:

- Aktiivne õppeperiood jääb ajavahemikku 15. sept. – 15. mai. Õppe- ja kasvatustöö toimub lasteaia õppekava alusel, läbi mängu lõimitud sihipäraste tegevuste kaudu;
- Ajavahemikku 1. sept. – 15. sept. käsitleme kui sisseelamisaja ja laste arengu uurimise perioodi, mil tegevus käib päevaplaani alusel ja põhirõhk on suunatud lasteaiakeskkonnaga harjumisele, mängule, sõprussuhete kujunemisele ning selle kaudu laste tundmaõppimisele;
- Ajavahemikul 15. maist kuni 31. augustini, ametlikel õppeaastasisestel koolivaheaegadel ning jõulude ja aastavahetuse ajal on varem õpitu kinnistamise periood: peaarõhk on mängulisel õuetegevusel, laste juhitud vabategevusel ja õpitu kordamisel. Soovituslik õpetamise meetod sellel perioodil on õuesõpe põhirõhuga mängul.

3.2.Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Abja Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus toimub rühma päevakava ja lasteaia õppekava alusel. Igas rühmas on kolm töötajat. Õppe-kasvatustöö toimub eesti keeles. Rühmad komplekteeritakse võimalusel arvestades laste vanust 1. oktoobri seisuga. Kui rühmas on eri vanuses lapsi, toimub õppekasvatustöö õpetaja juhtimisel diferentseeritult. Lasteaia õppekava läbinule väljastab lasteaed koolivalmiduskaardi milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused. Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub koolikohustust täitma.

Muusikategevusi viib läbi muusikaõpetaja, liikumistegevusi liikumisõpetaja. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu planeeritakse ja viiakse läbi vastavalt vanusele.

Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine on paindlik, võimaldades igal rühmal arvestada laste vanusega, eripäraga ja sobiliku metoodikaga. Etteplaneerimise periood on 1 kalendrikuu (rühma õppe- ja tegevuskava). Plaan on digitaalne ning säilitatakse elektrooniliselt. Valdkondate tegevuskavad koostatakse ühe nädala kaupa Studiumis hiljemalt tegevustele eelneval nädalal. Nädalateemade kasutamine on iga rühmameeskonna otsustada.

3.3.Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Lähtudes Koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, lasteaia õppekavast, laste arengutasemest ja eelmise aasta töö analüüsist koostavad rühmaõpetajad igal aastal rühma õppe- ja tegevuskava.

Rühma tegevuskavas on järgmised osad:

1. Rühma iseloomustus
2. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid (rühma väärtused, kokkulepped)
3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted (päevakava)
4. Rühma planeeritud tegevused (tunniplaan)
5. Õppeaasta eesmärgid ja toetavad tegevused
6. Õppe- ja kasvatusvaldkondade sisu ning lapse arengu eeldatavad tulemused (tegevuskava)
7. Laste arengu hindamise põhimõtted
8. Erivajadustega lastega tehtav töö
9. Koostöö vanematega
10. Rühma üritused
11. Õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse I ja II poolaasta analüüs

- Õppe- ja kasvatustegevuste plaan koostatakse perioodiplaanina;
- Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab päeva rütmi vastavalt laste eale, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ning õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused;
- Planeerimisel arvestatakse laste huve ja eakohasust;
- Päevakavas on ajaliselt kokku lepitud muusika- ja liikumisõpetaja poolt läbiviidavate tegevuste ajad;
- Õppe- ja kasvatustöö alased märkmed, nagu lastega läbiviidud tegevused ja analüüs, kantakse internetipõhisesse infosüsteemi Stuudium rühmapäevikusse igapäevaselt;
- Lapsed viibivad õues 1-2 korda päevas.

3.4. Päevakava

Päevakava koostatakse lähtuvalt riiklikust õppekavast ning sõltuvalt lasteasutuse lahtioleku ajast ja laste vanuserühmast. Päevakava koostamisel tuleb võimaluse korral arvestada laste individuaalsete vajadustega. Päevakava koostavad pedagoogid koostöös lastevanematega, päevakava kinnitab direktor.

Päevakavas võimaldatakse väikelapsele (kuni kolme aasta vanuseni) vähemalt üks kord päevas tund aega uneaega. Aiarühma lastele peab olema tagatud päevas vähemalt üks tund puhkeaega valikuvõimalusega une või muu vaikse tegevuse vahel. Erivajadusega lapsele peab võimaldama uneaega vastavalt tema vajadustele.

Päevakavas tuleb arvestada, et laps peab viibima iga päev sõltuvalt ilmastikust vähemalt 1–2 korda õues. Lapse lasteasutusse toomine ja koju viimine ei tohi segada une- ja söögi aega ning planeeritud õppe- ja kasvatustegevusi.

Päevakava peab olema lasteasutuse rühmas nähtaval kohal.

Õpetaja võib teha päevakavas muudatusi, kui need tagavad õppe-kasvatustöö parema korralduse.

4. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

Lapse arengu jälgimine ja hindamine on pidev ja süstemaatiline tegevus. Lapse arengu hindamine ja analüüsimine on oluline lapse positiivse enesehinnangu ja mitmekülgse arengu toetamiseks, tema eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks ja õppekasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga. Õpetajad annavad edasi infot individuaalsest abi vajavatest lastest vanema(te)le ja lasteaia tugispetsialistile, kes viib läbi lapse arengu uurimiseks ja toetamiseks erinevaid lapse arengut hindavaid ja arendavaid tegevusi.

4.1.Laste arengu hindamise eesmärgid:

- Õpetajad tunnevad iga lapse arengutaset (teadmised, oskused) ja teavitavad sellest lapsevanemaid.
- Koostöö lapsevanemaga – vestlus lapse arengu teemal.
- Õpetajad individualiseerivad tegevusi vastavalt lapse huvile, vajadusele ja arengutasemele
- Õpetajad ennetavad võimalikke murekohti koolivalmiduse kujunemisel.

4.2.Laste arengu hindamise ülesanded:

- teha laste tegevuse vaatlusi, tähelepanekuid ja fikseerida need vajadusel kirjalikult (allkirjastada).
- täita lapse arengukaart 2 x aastas (sügisel ja kevadel) - anda lapsele valida kunstitöid oma arengumapi vahele (soovi korral)
- luua lapse jaoks enesele hinnangu andmise moodus, nt. ergutada last oma valikut põhjendama ja kirjutada see töö pöördele.
- koostada igale lapsele arengumapp ja lapse tööde mapp (võib olla osaliselt või täielikult digitaalne lapsevanema juurdepääsuga) kasutada tulemusi õppekava hindamiseks ja arendamiseks
- anda suulist ja/või kirjalikku (arengukaart) tagasisidet lapse arengust lastevanematele

4.3.Laste arengu hindamise meetodid:

- vaatlus rühmakeskkonnas
- intervjuu
- laste tööde analüüs
- küsitlus, vestlus
- arengumängud
- J. Strebeleva vaimse arengu uurimise mängud
- kognitiivse arengu hindamisel põhinevad tegevused

4.4.Laste arengu hindamise alusdokumendid:

- vaatlusleht
- lapse arengu kaart/koolivalmiduskaart
- arengumapp
- rühmapäevik
- laste rahulolu küsimustik
- erispetsialistide hinnangud
- laste intervjuu leht
- arenguestluse dokumendid

4.4.1. Arengumapp sisaldab:

- iga aasta joonistab laps oma portree, perepildi, maja ja puu
- laste intervjuud
- arenguestluse dokumendid või Stuudiumis digitaalselt lapsevanema juurdepääsuga
- lapse arengukaardid või Stuudiumis digitaalselt lapsevanema juurdepääsuga
- lapsevanema ankeetid lapse kohta või Stuudiumis digitaalselt lapsevanema juurdepääsuga
- muud dokumendid lapse kohta (tugispetsialisti kokkuvõtte) või Stuudiumis digitaalselt lapsevanema juurdepääsuga
- lapse tehtud kunstitööd (valikuliselt)
- töölehed (valikuliselt)
- lapse koostatud jutud, huvitavad ütlemissed vms.

Arengumapp võib olla osaliselt või täielikult digitaalne kui vanemal on sellele ligipääs.

4.5. Laste arengu hindamise põhimõtted ja kord:

- Rühmaõpetajad tutvustavad lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust (nt rühmakoosolekul, vestlustes);
- Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õpetaja suunatud tegevustes;
- Lapse arengu hindamise aluseks on õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade eeldatavad tulemused;
- Arenguestlus lapse vanema(te)ga toimub vähemalt üks kord aastas, lisatuge vajavate laste puhul kaks korda aastas;
- Lapse areng ja arenguestluse kokkulepped dokumenteeritakse elektrooniliselt Stuudiumi keskkonnas;
- Lasteaias on lapsel oma arengumapp (võib olla osaliselt või täielikult digitaalne, kui vanemal on sellele ligipääs), mis kajastab lapse arengut, arvestades lapse edusamme ja eripära. Lapsevanemal on võimalus tutvuda oma lapse arengumapiga. Lasteaia lõpetamisel või lasteaia vahetamisel saab laps selle kaasa;
- Koolieelikutega viiakse läbi täpsem eakohase arengu hindamine ning arenguestlus vanematega, et selgitada välja lapse koolivalmidus;
- Kevade (aprill-mai) koostatakse koolivalmiduskaart, mis edastatakse digiallkirjastatud dokumendina lapsevanemale digitaalselt e-posti aadressile vanemapoolseks digitaalseks allkirjastamiseks;
- Vajadusel rakendatakse individuaalset arengu jälgimise kaarti, kus kajastub lapse arengulugu ja toetavad tegevused lapse lähiringis;

- Vajadusel rakendatakse individuaalset arenduskava (muukeelne-, koolipikendust saanud või lisatuge vajav laps), kus on lahti kirjutatud lapse arengu valdkonnad ja eesmärgid, last toetavad tegevused.
- Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huve.
- Igal sügisel ja kevadel jälgitakse ja analüüsitakse lapse arengut, mis dokumenteeritakse elektrooniliselt Stuudiumi keskkonnas;
- Rühmades rakendatakse lapse individuaalse arengu jälgimiseks valitud meetodeid:
 - Vabamängu vaatlus;
 - intervjuu;
 - laste loovtööde analüüs;
 - vestlus lapsega, teiste last õpetavate pedagoogidega, logopeediga, eripedagoogiga ja lapse perega;
 - koolivalmidustest;
 - lapse arengumapp;
 - arengumäng (näiteks raamatute „Arenge jälgimise mäng” ja „Reis mööda põnevaid teid“ abil)

4.5.1. Lapse arenguhindamise tähtajaline plaan

- sügisene arengu- või koolivalmiduse hindamine ning lisatuge vajavate ja kooliminevate laste arenguvestlused teostatud – 15. novembriks;
- koolivalmiduskaardid avatakse hiljemalt – 1. jaanuaril;
- kevadine arenguhindamine ja koolivalmiduskaart valmis ning arenguvestlused teostatud – 30. aprilliks.

4.6. Koolivalmiduse hindamine

Koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljub lapse soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanu selgitusi, korraldusi. Koolivalmidus ei tähenda pelgalt lugemis- ja kirjutamisoskust, see on lapse valmisolek kohaneda uute reeglitega uutes tingimustes. Lapse koolivalmiduse saavutamiseks on vajalik koostöö kodu ja lasteaia vahel. Abja lasteaias hindavad kooliminevate laste koolivalmidust rühmaõpetajad koostöös lasteaia tugispetsialistidega õppeaasta jooksul. Kevadel väljastatakse kooli minevatele lastele koolivalmiduskaart, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused ning antakse tagasisidet lastevanematele arenguvestluse näol.

4.6.1. Kooli nooremalt

Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele on koolikohustuslikust east nooremal lapsel võimalus alustada põhihariduse omandamist elukohajärgses koolis, kui nõustamiskomisjon või lasteasutus on hinnanud lapse koolivalmidust. Lapsevanem teavitab valla- või linnavalitsust õppima asumise soovist enne käimasoleva aasta 1. maid. Kui vanem teavitab valla- või linnavalitsust õppima asumise soovist pärast käimasoleva aasta 1. maid, võib elukohajärgne kool võtta selle lapse õpilaseks vastu vaba õppekoha olemasolul koolis.

Oluline dokument kooli minekul on lapse koolivalmiduskaart, mis koostatakse lasteaias igale kooliks valmistuvale lapsele. Lasteaiaõpetajad on märkinud kaarti lapse tugevad ja arendamist vajavad küljed ning andnud ka hinnangu lapse kognitiivse, sotsiaalse ja füüsilise kooliküpsuse kohta. Kui kooli hakkab minema koolikohustuslikust east noorem laps, siis on tema jaoks ka

kindlasti vajalik koostada koolivalmiduskaart, kus kajastub hinnang kooliküpsuse kohta. Kui lasteaias on hinnatud laps kooliküpsuks, siis vastava infoga koolivalmiduskaardil võetakse üldjuhul võimalusel laps kooli vastu. Kui lasteaias last kooliküpsuks ei hinda, tuleb vanemal pöörduda Rajaleidja nõustamiskomisjoni poole. Samuti peavad Rajaleidja keskusesse pöörduma kõik lapsed, kes pole lasteaias käinud ning keda soovitakse nooremalt kooli panna.

4.6.2. Kooli õigel ajal

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse järgi on koolikohustuslik isik, kes on saanud enne käesoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks. Enamik seitsmeaastastest on kooliküpsed.

4.6.3. Koolikohustuse täitmise edasilükkamine

Kui lapsega tegelevad täiskasvanud (lapsevanemad, õpetajad) on märganud, et lapsele tekitab raskusi näiteks tähtede ja numbrite õppimine, puudub huvi õpitegevusteks või on raskusi enesekontrolli ja käitumisega, võib kooliküpsuse saavutamine ja koolis hakkama saamine olla häiritud ning siis tuleb pöörduda koolivalmiduse hindamiseks Viljandimaa Rajaleidja keskusesse.

Kui vanemad ja õpetajad on ühte meelt ning leiavad, et kooli on veel vara minna, siis tuleb kindlasti pöörduda Rajaleidja keskusesse nõustamiskomisjoni poole koolipikenduse saamiseks. Kui laps pole saavutanud õpingute alustamiseks vajalikku koolivalmidust, võib nõustamiskomisjoni soovitusel asuda koolikohustust täitma ühe õppeaasta võrra hiljem. SA Innove nõustamiskomisjoni teenusstandardi (2017) tuleks koolimineku edasilükkamise taotlus esitada alates **1. märtsist esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 1. juulil.**

Lapsevanemaid, kelle laps ei ole mingitel põhjustel kooliminekuks valmis, teavitatakse võimalusest taotleda koolipikendust. Koolipikenduse küsimustes nõustavad lapsevanemaid rühmaõpetajad ja tugispetsialistid. Lapsed saavad aasta koolipikendust vastavalt Viljandimaa nõustamiskomisjoni (Rajaleidja) otsusele. Otsuse tegemisel arvestab nõustamiskomisjon arsti poolt tehtud kirjalikku otsust lapse tervisliku seisundi kohta ning teiste spetsialistide soovitusi. Koolipikendust saavatele lastele töötatakse välja individuaalne arenduskava lähtudes nõustamiskomisjoni soovitustest.

5. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas. Erivajadus on nii variatsioon eakohasest arengust kui ka andekus mingis arenguvaldkonnas.

Erivajadustega laste märkamise ning välja selgitamise eest vastutavad rühmaõpetajad ja lasteaia tugispetsialistid. Kogu õppeaasta vältel jälgivad rühmaõpetajad lapse käitumist ja arengut. Erivajaduse märkamise puhul annab rühmaõpetaja edasi info vanema(te)le ja tugispetsialistile. Tugispetsialist viib läbi arengut hindavaid tegevusi ja vaatleb last rühmakeskkonnas ning individuaalse tegevuse käigus. Tugispetsialist annab toimunud arenguhindamisest tagasisidet lapsevanematele ja rühmaõpetajatele, vajadusel viib lastega läbi individuaalset arendustööd ning nõustab lapsevanemaid ja rühmaõpetajaid. Muutused lapse arengus fikseeritakse tugispetsialisti dokumentatsioonis ja lapse arengumapis paberkujul või Stuudiumis digitaalselt lapsevanema juurdepääsuga.

Vajadusel (lähtuvalt lapse arengu analüüsist) ning lapsevanema nõusolekul koostatakse lapsele individuaalne arenduskava erivajaduste ületamiseks/kompenseerimiseks. Individuaalne arenduskava koostatakse lapsele, kelle kohta on vastava ettepaneku teinud lasteaia tugispetsialist ja rühmaõpetajad. Individuaalse arenduskava koostavad rühma pedagoogid õppeaasta esimese või teise poolaasta algul koostöös tugispetsialistidega ning lapsevanemaga. Individuaalne arenduskava koostatakse nendes valdkondades, milles laps abi vajab. Kokkuvõtte lapse individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest tehakse õppeaasta esimese ja/või teise poolaasta lõpus.

Vajadusel suunatakse laps lapsevanema nõusolekul täiendavatele logopeediliste, psühholoogiliste ja/või meditsiinilistele uuringutele.

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse läbi individuaalse tegevuse eesti keele õpe rühmaõpetajate poolt rühmakeskkonnas.

Märgatud erivajadust arvestavad oma töös rühmaõpetajad, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja ning teised spetsialistid.

Tasand	Tegevused	Teostajad
Märkamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laste arengu jälgimine rühmas. 2. Lapse arengu mahajäämuse, käitumise eripärasuse või andekuse avastamine. 3. Lapsevanemate kaasamine arutellu. 	Esmane: rühma õpetajad; õpetajaabi, tugiõpetaja (olemasolul), logopeed, eripedagoog
Erivajaduste hindamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teostatakse täiendavad uuringud, mille käigus hinnatakse täpsemalt lapse arengutaset: <ul style="list-style-type: none"> • analüüsitakse üldist arengu taset, sotsiaalseid ja õpioskusi; 	Rühma õpetajad, logopeed, eripedagoog, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja,

	<ul style="list-style-type: none"> ● selgitatakse välja psüühiliste protsesside ja kõne arengu tase; ● hinnatakse loovust, muusikalisi võimeid; ● kirjeldatakse kehalisi võimeid ja oskusi; ● selgitatakse välja tervisemured; ● märgatakse iseärasusi lapse eneseteenindusoskustes; ● tutvutakse lapsega, organiseeritakse õpetajate arutelusid ja koolitusi, vesteldakse lapsevanematega; <ul style="list-style-type: none"> ● kirjeldatakse oma lapse tegutsemist, käitumist ja suhtlemist kodus. <p>2. Vastavalt saadud tulemusele teevad rühma õpetajad, eripedagoog või logopeed lapsevanematele ettepaneku lapsega erialaspetsialistide või nõustamiskomisjoni poole pöördumiseks ja koostavad lapse iseloomustuse.</p>	<p>õpetajaabi, juhtkond, lapsevanemad.</p> <p>Eripedagoog, logopeed, rühma õpetajad.</p>
Nõustamine	<p>Pärast nõustamise käigus saadud andmete analüüsi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vajadusel ettepaneku tegemine rühma töökorralduse muutmiseks, nt hoolekogule, sobitusrühma moodustamiseks, lapsevanemale tugiisiku leidmiseks; 2. mõistva suhtumise kujundamine personali, rühmakaaslaste ja lastevanemate seas; 3. erivajadustele vastava mängu-, õpi- ja olme-keskkonna kujundamine (spetsiaalsete vahendite olemasolu, sobiv istekoht lauas, segavate faktorite kõrvaldamine, õppematerjali valik jne), vanematele nõu andmine kodus tegutsemiseks; 4. individuaaltundide läbiviimine lapsega, tema arengu jälgimine, lapsevanemate informeerimine lapsega toimuvast ja neile arendusvõtete ja vahendite soovitamise, vajadusel arenguvestlustel osalemine, IAK koostamise ja täitmise juhendamine; 5. individuaalne tegelemine lapsega, osalemine IAK koostamisel ja täideviimisel, lapse integreerimine rühma tegevustesse; 6. huvi tundmine oma lapse käekäigu ja saavutuste vastu lasteaias, osalemine IAKs püstitatud ülesannete täitmisel; 7. rühma meeskonna töö jälgimine, vestlusringide ja koolituste organiseerimine; 8. lapse aktiveerimine liikumistegevustes, lapse rütmitaju, motoorika ja üldfüüsilise arengu toetamine. 	<p>Rühma õpetajad, tugispetsialistid, vanemad, KOV</p> <p>Lapse arendusmeeskond</p> <p>Rühma õpetajad, abiõpetaja, õpetajaabi</p> <p>Logopeed, eripedagoog</p> <p>Tugiisik või tugiõpetaja</p> <p>Lapsevanemad</p> <p>Juhtkond</p> <p>Liikumisõpetaja, muusikaõpetaja</p>

6. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

Lasteasutus toetab lapse perekonda soodustades lapse kasvamist ja arenemist ning tema individuaalsuse arvestamist (Koolieelse lasteasutuse seadus § 1 lõige 1 ja 2).

Lasteaia õpetajad teevad vanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel, lugupidamisel ja ühistel väärtustel.

Hea ja usaldusväärne koostöö lapsevanemate ja õpetajate vahel on aluseks laste kohanemisele ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides.

- Õpetaja teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest;
- Õpetaja loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes, vajadusel suunamine erialaspetsialistide poole;
- Lapsevanem saab osaleda lasteaia õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteaia tegevusele rühmakoosolekutel ja individuaalsetel vestlustel õpetaja või lasteaia juhtkonnaga;
- Lapsevanem saab teha ettepanekuid lasteaia töö organiseerimiseks hoolekogu kaudu;
- Koostöös laps-lapsevanem-lasteaed toimuvad avalikud peod ja pereüritused, välja on kujunenud traditsioonilised üritused;
- Lapsevanemate osalemine rühmatöös (nt õpetajate päev, õpetajate koolitus jne);
- Vähemalt kord õppeaastas viib õpetaja lapse perega läbi arenguvestluse, kus vesteldakse lapse arengu edusammudest ja kavandatakse edasised tegevused lapse individuaalsest arengust lähtuvalt. Kokkuvõtte dokumenteeritakse;
- Tutvumisvestlused, infotunnid toimuvad uute laste vanematega õppeaasta alguses;
- Lapsevanemad, kelle lapsele on koostatud individuaalne arenduskava (IAK), teevad IAK alusel tööd ka kodus, et saavutada lapse arengule seatud eesmärgid;
- Lasteaia koduleht abjalapsed.eu, Facebook: Abja Lasteaed
- Keskkond Studium; infovahetus e-kirja teel; rühma kinnine FB grupp jms; telefonivestlused.

7. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Abja lasteaia õppekava uuendamine ja täiendamine toimub vastavalt vajadusele, lähtudes:

- pedagoogilise nõukogu ettepanekutest ja soovitudest;
- eelnenud õppeaasta analüüsist;
- lapsevanemate ja hoolekogu ettepanekutest;
- kohaliku omavalitsuse ettekirjutustest ja määrustest;
- riiklikest prioriteetidest ja seadusandluse muudatustest.

Õppekava uuendamine toimub regulaarselt igapäevase töö käigus ning vähemalt kord õppeaastas viiakse vajadusel õppekavas sisse muudatused, ettepanekud ja täiendused.

Õppekava muudatused kinnitab direktor käskkirjaga pedagoogilise nõukogu ettepanekul kuulates ära hoolekogu arvamuse.